

ЗНАК ПАМЯЦІ

Нядаўна ў Гродне выйшла новая кніга патрыярха беларускага літаратуразнаўства і мастацтвазнаўства Аляксея Міхайлавіча Пяткевіча. Новая праца вядомага і паважанага прафесара незвычайная. “Аўтографы – разам” – гэта ўнікальны збор аўтографу, у розныя часы пакінутых аўтарамі на ўласных кнігах у падарунак навукоўцу. Памяць, подых часу, чароўная атмасфера творчага жыцця, цяплыня чалавечых адносін у выглядзе факсімільных сканаваных запісаў сабраны пад адной вокладкай...

Адкрывае кнігу прысвячэнне наступнага зместу:

Светлай памяці Ігара Жука, доктара філалагічных навук, майго лепшага сябра

Надпіс на кнізе, перададзенай табе, – не толькі след чалавечай рукі. Скупыя словы дарчага запісу гавораць многае пра асобу, якая зрабіла ласку гэтым дарункам і выказала с такой нагоды штосьці значнае на твой адрас. Праўда, выказванне тут можа несці і досыць трывіяльны, дзяжурны змест. Так бывае тады, калі асоба не блізкае табе. Тым не менш і такі тэкст аўтографа дарагі для адрасата, бо ён, аўтограф, заўсёды – гонар, выказаны табе. І яшчэ гэта знак памяці пра чалавека, якую ён пакінуў сваім запісам і якую трэба берагчы. Так ці інакш, аўтограф – часцінка духу чалавека, які запісаўся ў гэтай кнізе. Гэта часцінка асабліва вартасная, калі чалавека ўжо няма на белым свеце. І мы сустракаемся з ім, адгортваючы тытул кнігі.

А якія пачуцці ахопліваюць цябе, калі маеш перад вачыма аўтограф паўвекавой, скажам, даўнасці ці хоць нават крыху пазнейшы па часе. Вяртаецца да цябе не толькі асоба, што пакінула запіс, а і час з яго падзеямі і нават нейкімі падрабязнасцямі. Мне кніжны запіс чамусьці аднаўляе аблічча аўтара. Тагачаснае, вядома. Пра што з ім гаварылі, калі падпісваў, звычайна не помніцца. А вось яго твар, рухі, часам нават усмешка – гэта неяк западае ў памяць. І яшчэ абставіны, у якіх рабіўся запіс – падчас сустрэчы аўтара з маімі студэнтамі, у мітуслівых і гаманкіх перапынках пісьменніцкага пленума ці нарады, у кнігарні, у мяне дома, а то і на вуліцы... Гэта ўсё кавалачкі жыцця, якое адышло-адляцела. Аўтографы ж засталіся.

Самы першы – на кніжцы, якую студэнты-аднакурснікі падарылі да дня нараджэння. Наступны – зноў жа да гэтай даты, але подпісы належаць ужо сябрам аспіранцкіх гадоў. Ведаючы, што я стаў сур’ёзна цікавіцца мастацтвам, яны паднеслі мне каштоўныя выданні, якія нядаўна вышлі з друку, – “Вопросы режиссуры” (1955) і “Мастацтва Савецкай Беларусі” (1955). Сябры-аднакашнікі – гэта Вячаслаў Шаціла (“Лукіч”), Коля Паўленка і Ваня Цішчанка (“Жан”). Мілых маіх спадарожнікаў аспіранцкага лёсу даўно ўжо няма ў жывых, а я зараз выразна бачу іх маладыя абліччы. Паўленка і Цішчанка сталі праз год прафесарамі мінскіх ВНУ і прыслалі мне некаторыя свае кнігі з подпісамі. В.Шаціла, старэйшы між намі, вучыўся ў аспірантуры на адной з кафедраў аддзялення журналістыкі БДУ і спрабаваў пісаць прозу. Пісаў, папраўляў-крэсліў, выкідваў. Зноў пісаў. Прайшлі гады, і выдавецтва “Мастацкая літаратура” выпусціла ў 1978 годзе яго кнігу “Илья Дальников и другие”, у якую ўвайшлі апавесць і раман. Творы, дарэчы, зусім добрыя ў мастацкіх адносінах. Кніга стаіць на адной з паліц маёй хатняй бібліятэкі, але без аўтографа: аўтар, на жаль, пайшоў ўжо з жыцця, не дачакаўшыся жаданага выніку сваіх творчых старанняў. Праўда, Лукіч зрабіў для мяне яшчэ адзін запіс на кнізе. Было гэта ў апошні, 1957, год нашай з імаспірантуры. Ён пакідаў інтэрнацкі пакой на Свядлова, дзе мы разам жылі. На адной з кніжак, што трапіла пад руку, чыркнуў развітальнае: “...перед уходом в неизвестное”. Меў на ўвазе чарговую жаніцьбу: нешта яму не шанцавала на спадарожніц жыцця.

Гэта былі самыя раннія, адрасаваныя мне аўтографы. Пасля пайшлі іншыя – ад літаратараў, навукоўцаў, ад калег. Запісваліся ў Гродне і Мінску, у Беластоку, Гомелі, Маладзечне... Прысылаліся з Беларусі і іншых краін. Асабліва даражу аўтографамі дарагіх мне сяброў, з якімі давалося доўга крочыць па жыцці, хаця з многімі і на адлегласці ў прасторы. Гэта, акрамя згаданых вышэй, Яўген Камароўскі, Генадзь Каханоўскі, Мікола Прашковіч, Арсень Ліс, Адам Мальдзіс, Вячаслаў Чамярыцкі, Сакрат Яновіч, Алесь Белакоз, Уладзімір Урбановіч, Аляксей Каўка, Павел Сцяцко, Апанас Цыхун, Ігар Жук, Мікола Даніловіч, Янка Трацяк. Не магу абыйсці тут вельмі шаноўных пісьменніц, якія сваімі аўтографамі неаднаразова пацвярджалі нашу шматгадовую сярдэчную прыязнасць і творчае паразуменне. Сярод іх назаву Зоську Верас, Ларысу Геніюш, Дануту Бічэль, Вольгу Іпатаву, Аўгінію Кавалюк, Людмілу Кебіч, Леанарду Юргілевіч, Алу Петрушкевіч (Альжбету Кеду), Святлану Кошур...

Ганаруся шматлікімі аўтографамі паэтаў майго пакалення, з якімі быў злучаны дзесяцігоддзямі цёплых сустрэч і душэўнай блізкасці. Гэта Ніл Гілевіч, Алег Лойка, Уладзімір Караткевіч, Рыгор Барадулін, Генадзь Бураўкін. Тое ж можна сказаць пра гродзенцаў Васіля Быкава, Яляксея Каршюка, Юрку Голуба.

Сёння люблю глядзець на паліцы сваёй бібліятэкі, якая збіралася, па сутнасці, усё жыццё. Мне прыемна проста спыніцца і пастаяць каля іх. Не гаворачы ўжо пра тое, каб узяць у руку нейкі том, разгарнуць яго,

прачытаць некалькі старонак. Калі ж узгадваць пра свой немалады век, то трывожыць думка пра будучыні гэтых хавальніц мудрасці і хараства. Асабліва шкадую выданні з аўтографамі. А іх у мяне многа. Але помню кожную падпісаную кнігу: да яе ж прыклалася жывая чалавечая душа, каб сказаць мне нейкае сваё слова і зладзіць такім чынам паміж намі пэўную духоўную сувязь.

А каб сабраць усіх разам, хто пакідаў мне памятку на тытулах кніг? Гэта ж будзе вялікая і дужая грамада, што не прападзе, не паддасца забыццю, знішчэнню. Такое рашэнне з'явілася нечакана і падалося вельмі слушным. Яны ж і мяне такой кагортай моцна падтрымаюць у маім цяперашнім старэча-самотным лёсе. Дык пагуртуемся, шаноўныя пабрацімы і паплечнікі па беларускай справе! Пачуемся камфортна пад адной вокладкай гэтага выдання, нібы ў адзіным доме – правобразе таго вялікага дома, пра які самааддана клапаціліся тыя, хто ўжо не пакіне на тытуле свайго заповітнага слова, і тыя, хто сёння натхнёна працуе, піша і марыць.

Аляксей Пяткевіч

Новая кніга Аляксея Міхайлавіча Пяткевіча “Аўтографы – разам” ілюстравана фотаздымкамі розных гадоў з сямейнага архіва аўтара. У збор увайшлі 577 аўтографу з уласнай бібліятэкі А.М.Пяткевіча. Выданне налічвае 293 старонкі. Пераплёт мяккі. Наклад 100 асобнікаў. Паліграфічнае выкананне: Таварыства з абмежаванай адказнасцю "ЮрСаПрынт", Гродна, 2018.

ПРЭС-СЛУЖБА СПБ-ГРОДНА

На фота: па старонках новай кнігі Аляксея Міхайлавіча Пяткевіча “Аўтографы – разам”.

Марыя, Марына і
Аляксей Пяткевічы.
1968 г.

А.Пяткевіч і
П. Юргінесіч.
2015 г.

Яўгенія Янішчыц

Дарагому і
любому тамаце
Аляксею Снежына
Пяткевічу з удзячнасцю
за удод і усю павагу
на спадчыну і з
памяцю вельмі
мнушчы і шчасліва!
Целюра -

Выдавецтва «Беларусь». Мінск 1970

Яўгенія Янішчыц
Гродна, 15. VII. 1977.

УЛАДЗІМІР
КАРАТКЕВІЧ
**ХРЫСТОС
ПРЫЗЯМЛЮБА
Ў ГЯРОДНІ**

Евангелле ад Іуды

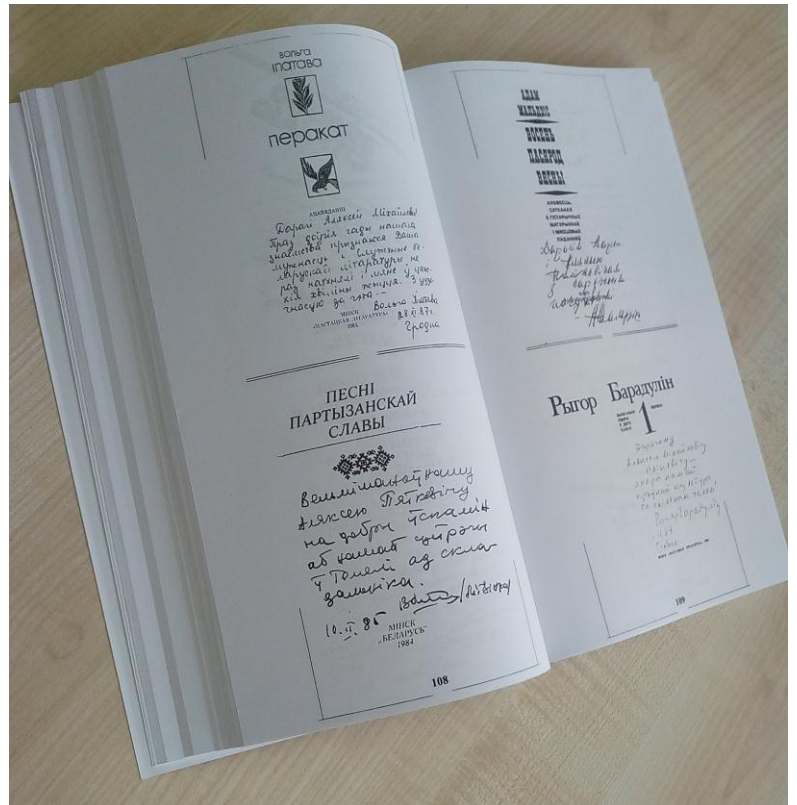

Дарагому Аляксею Міхайла-
вічу Пяткевічу у горадзе
жыю і ў кватэры прызямлі-
ўся на гэты вечар аўтар. І
шчасліва сядзі.

У. Караткевіч

22 лістапада 73.

ВЫДАВЕЦТВА «МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА» МІНСК 1972

сэрыя
пастанова
перакат

Дарагі Аляксей Міхайла-
вічу Пяткевічу ў горадзе
жыю і ў кватэры прызямлі-
ўся на гэты вечар аўтар. І
шчасліва сядзі.

ПЕСНІ
ПАРТЫЗАНСКОЙ
СЛАВЫ

Вельмі шчыра і калі
Аляксею Пяткевічу
на гэтым вечары
аб вышэй аўтар
і Тамаша ад сямі
дзяціма.

10.11.73
МІНСК
«МАСТАЦКАЯ
ЛІТАРАТУРА»
1972

ЛІТАРАТУРА
ПЕЧАТАННЕ
МАСТАЦКАЯ
ЛІТАРАТУРА

Варшэ Аўтар
Пяткевіч
і Тамаша
аўтар
дзяціма

Вягорт Бардулін
№ 1

Дарагому
Аляксею Пяткевічу
на гэтым вечары
аб вышэй аўтар
і Тамаша ад сямі
дзяціма.